

CAPUT SECUNDUM.

QUA METHODO INQUIRENDA SIT REVELATIONIS
EXISTENTIA.

Duplex est via qua veritates extra nos positae cognoscere possumus, nempe ratio et auctoritas: per methodum rationis rem in natura sua intrinseca expendimus; per methodum auctoritatis, non rem ipsam juxta proprietates suas, sed motiva credibilitatis quibus existentia ejus adstruitur, requirimus: sic ratione scimus radios circuli esse aequales; et auctoritate novimus Alexandrum olim existisse. *Rousseau* et deistae illius asseclae, cum velint Deum nihil revelare posse supra rationem, contendunt in revelatione incipiendum esse a ratione, et nihil ut revelatum admitti posse nisi prius rationi consentaneum deprehendatur. Catholici vero aliter procedunt.

Si doctrina absurda, contradictionibus plena, ad turpia ducens, proponatur ut revelata, demonstrant eam esse Deo verissimo, sapientissimo ac sanctissimo indignam, ac proinde ab illo revelari non potuisse. Sic communiter SS. Patres et missionarii apud gentes paganismum refellunt, ostendendo illum esse absurdum et contradictionibus plenum, Deo indignum, etc.

Si autem agatur de vera revelationis existentia certissime adstruenda, volunt ut, ante examen doctrinae propositae, quaratur an Deus locutus fuerit. Si demonstretur Deum clare locutum esse, spernendae sunt difficultates quas humana ratio, limitibus constricta, praedictis et cupiditatibus obeaecata, excogitat.

His praemissis, sit

PROPOSITIO.

*In inquisitione revelationis sola via auctoritatis
admittenda est.*

Prob. 1°. Revelatio est factum contingens: atqui facta

contingentia ex ratione cognosci non possunt, sed ex sola auctoritate; solam enim possibilitatem factorum contingentium ratio demonstrat, et nihil dicit nec dicere potest de eorum existentia: ergo.

Prob. 2°. Si existat revelatio aliqua, debet esse via qua omnes illius existentiam certo cognoscere possint: atqui sola via discussionis omnes certo cognoscere nequeunt revelationis existentiam. In ea enim hypothese, unusquisque res revelatas sola ratione expendere, attingere et a non revelatis tuto secernere debet: omnes igitur difficultates quae ab incredulis proponuntur, omnesque responsiones quas afferunt catholici, notas habere, omnes Scripturas, sanctorum Patrum opera, auctores ecclesiasticos, imo et profanos percellere, quidquid in gratiam religionis et contra eam scriptum est, non solum in versionibus et in interpretationibus, sed etiam in ipsa lingua qua scripti sunt libri, addiscere debet: atqui maxima pars hominum, ne plus dicam, tanti studii et examinis omnino est incapax: ergo.

Prob. 3°. Illa via admitti non potest quae plena est temeritatis, superbiae ac impietatis: atqui talis est via discussionis.

1° Plena est temeritatis. Nihil enim magis temerarium est quam mysteria et res supernaturales velle ponderare ad trutinam rationis, quae saepissime in rebus etiam naturalibus caeca est; naturam Entis infiniti, ejus attributa, ejusque aeterna decreta velle perscrutari et comprehendere: verumtamen ita se gerit qui sola via discussionis in inquirenda revelationis existentia utitur: ergo 1°.

2° Haec via plena est superbiae et impietatis; summae enim superbiae et impietatis est humanam rationem ita extollere ut nihil cognoscat Deus, nihil saltem revelare possit quod mentis nostrae captum superet: atqui via quam hic impugnamus hoc supponit: ergo 2°.

Prob. 4°. Deus nec falli nec fallere potest: ergo, ubi de revelatione agitur, hoc unum expendendum est, nempe an revera locutus fuerit necne; proindeque ad sola credibilitatis motiva recurrendum est. Ergo.

Solvuntur objectiones.

Obj. 1°. Motiva credibilitatis sufficienter non expenduntur, nisi expendantur etiam omnia momenta quæ in gratiam singularum religionum proferuntur, nisi cunctæ perpendantur difficultates quæ circa illa motiva solent agitari: atqui maxima pars hominum id præstare non potest: ergo via auctoritatis non facilius est quam via discussionis.

R. 1°. Ex illo argumento sequeretur maximam hominum partem nullo modo veram religionem cognoscere posse, illique prudenter adhærere: hoc autem summæ providentiæ et bonitati Dei repugnat: ergo.

R. 2°. *Nego maj.* Nam, ut quis prudenter iudicet religionem suam esse veram, sufficit quod aperte videat illam solidissimis innixam esse fundamentis: at clare videre potest eam sic esse innixam, sine ullo respectu ad alias religiones. Hinc naturaliter concludit, absque ulla hæsitatione, cæteras religiones esse falsas.

3°. In decursu hujus Tractatus demonstrabimus tanta et tam splendida esse credibilitatis motiva in favorem religionis Christianæ, ut fere primo intuitu appareat rusticis et imperitis nullam esse aliam quæ talibus veritatis argumentis gaudeat; unicuique enim manifestum est nullam esse aliam tot prophetiis annuntiatam, tot miraculis confirmatam, tot martyrum sanguine signatam, tam mirifice et tam celeriter diffusam, contra tyrannorum et cupiditatum conatus. Unde sic ratiocinari possunt etiam simplicissimi homines: Vel religio Christiana vera est, vel nulla: at certum est unam esse veram; ergo, etc. Non necesse est igitur ut singula momenta quæ in gratiam aliarum religionum proferuntur ab unoquoque expendantur, nec ut omnes difficultates quæ circa motiva credibilitatis agitari possunt perpendantur.

4°. Quilibet homo, etiam imperitus, absque ulla errandi formidine credit corpora existere, licet omnes difficultates quæ circa illorum existentiam fuerunt excogitate nec cognoscat, nec solvere queat: sic unusquisque certo cognoscere potest imperium Romanum olim existisse, Alexan-

drum victorias reportasse, quamvis cavillationibus Pyrrhionum respondere non possit: ergo *a pari* unusquisque infallibiliter cognoscere potest motiva credibilitatis religionis, licet non solverit nec solvere valeat difficultates quæ circa illam proponuntur.

Inst. 1°. Omnes plebei et imperiti homines credibilitatis motiva cognoscere non possunt nisi per aliorum explicationes; at semper timendum est ne ab aliis decipiantur: ergo.

R. Nego min. Plebei enim et imperiti homines non nisi per aliorum explicationes cognoscunt facta præterita, v. g. existentiam imperii Romani, victorias Alexandri vel Julii Caesaris: attamen de illis factis non dubitant. Cum enim videant quoscumque doctos ea unanimiter asserentes, facile comperiunt inter eos nullam esse collusionem, ac proinde de hujusmodi factorum veritate minime dubitant. Porro eadem certitudine cognoscere possunt motiva credibilitatis religionis nostræ, nempe miracula et prophetias; quotidie namque audiunt parochos aliosque doctos ea facta supernaturalia constanter et unanimiter docentes, asserentes et ab objectis incredulorum vindicantes: atqui, hoc posito, ea ut certa habere debent; clare enim percipere possunt parochos et alios doctos illa asserentes non esse impostores, impossibile esse illos inter se ad decipiendum collusisse. Præterea, si quid falsi dicerent, hæretici, schismatici, mali sacerdotes, innumeri fideles, qui etiam sunt docti, totis viribus statim reclamarent. Ergo.

Inst. 2°. Absurdum est credere objecta ab aliis tantum intellecta: at in hac hypothesis plebei et imperiti crederent objecta ab aliis tantum intellecta: ergo.

R. Dist. maj. Si de veritate illorum objectorum aliunde non constet, *concedo*; si de veritate illorum aliunde infallibiliter constet, *nego maj.* Etenim nulla est absurditas credere objecta in seipsis non intellecta, si aliunde de illorum veritate nullum moveri possit dubium; verum de veritate objectorum quæ revelata sunt ita per motiva credibilitatis constare potest, ut circa illa nullum dubium moveri queat: ergo.

Inst. 3°. Absurdum est objecta per alienos oculos videre: ergo a pari, etc.

R. Dist. ant. Absurdum est, etc. si oculi nostri sint sani et objecta praesentia, *concedo*; si oculi sint vitiiati, vel si objecta sint a longe posita, *nego ant.* Equidem absurdum esset objecta per alienos oculos videre, si oculi nostri essent sani et objecta praesentia: at si oculi nostri sint vitiiati, non absurdum est objecta per alienos oculos videre; imo absurdum esset ea negare, quamvis testes oculati assererent illa existere et esse talia vel talia: at in rebus religionis, circa quas caeci sumus, non minus absurde Deo loquenti denegaretur assensus. Ergo.

Inst. 4°. Pagani et Mahumetani non magis dubitare debent de sacerdotum suorum sinceritate quam apud nos plebei et imperiti: si ergo sola via auctoritatis admitenda sit, nullo modo a tenebris errorum suorum exire poterunt.

R. Nego ant. Nam facta quae in favorem religionis Christianae narrantur, tam sensibilia, clara et splendida sunt, doctrina illius tam sapiens, pura et sancta est, ut omnes facile percipiant sacerdotes non esse deceptos nec deceptores: atqui tales veritatis characteres non reperiuntur in paganismo nec in mahumetismo, ut unicuique etiam leviter attendenti patebit; undique enim et in dogmatibus et in factis evidens manifestatur absurditas. Ergo nulla est paritas.

CAPUT TERTIUM.

DE CHARACTERIBUS QUIBUS EXISTENTIA REVELATIONIS CERTO CONSTARE POTEST.

Respectu illius cui immediate Deus loquitur, nullum requiritur signum externum; eodem modo enim Deus veritates supernaturales nobis manifestare potest, quo nobis communicat veritates naturales, v. g. omnes circuli radios

esse aequales: id est, efficere potest ut tam infallibiliter judicemus ipsum nobis loqui interne, quam certo percipimus veritates evidentes. Ergo.

At non tenemur fidem iis omnibus adhibere qui praetendunt se a Deo fuisse missos et nomine ejus loqui; requiruntur notae quibus prudenter judicemus eos non esse deceptos aut deceptores; notae autem illae duplicis sunt generis: aliae sunt negativae et aliae positivae.

Notae negativae sunt quaedam conditiones sine quibus revelatio existere non potest, quamvis iis positus non constet illam existere, ideoque vocantur negativae.

Illae vero conditiones sunt: 1° ut doctrina quae tanquam revelata profertur non sit evidenter absurda; nam quod est absurdum falsum est, et a Deo revelari non potest. 2° Requiritur ut praecedenti revelationi certae non sit opposita, quia repugnat Deum sibi contradicere: attamen quasdam leges positivas ad tempus duraturas condere, alias eis substituere, et revelationem obscure factam clarius deinceps manifestare potest. 3° Requiritur, saltem ordinarie, ut ii quibus revelatio facta dicitur, sint probi, pii et virtutibus conspicui; licet enim impios ad declarationem veritatis Deus cogere possit, repugnat tamen illum, ad revelandam instituendamque religionem sanctam, eorum uti ministerio qui tanquam peccatores publice habentur. 4° Requiritur ut doctrina quae velut revelata exhibetur, ad Dei gloriam et hominis felicitatem conducat; si enim ad finem perversum tenderet, vel cupiditatibus faveret, a Deo venire non posset.

Notae positivae sunt signa quaedam extrinseca et velut litterae testimoniales, digito Dei subscriptae ipsiusque sigillo munitae, quibus infallibiliter judicatur praecones revelationis ab eo missos fuisse et nomine ipsius loqui. Signa haec vocantur credibilitatis motiva. Necesse est ut sint: 1° sensibilia, et quaedam saltem omnium captui accommodata; alioquin simplices et imperiti revelationem prudenter cognoscere non possent; 2° certa et inconcussa, ut omnem tollant dubitationem et ad fidem proxime disponant.

Plurima autem numerantur signa externa, nempe mira-